

DENİZ HOCA

11.SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

ŞİİR ÜNİTESİ

VIDEO DESTEKLİ ÖZET ÇALIŞMA KAĞIDI

11.SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ŞİİR ÜNİTESİ KONULARI

TANZİMAT DÖNEMİ ŞİİRİ

SERVETİ FÜNUN DÖNEMİ ŞİİRİ

SAF ŞİİR ANLAYIŞI

MİLLİ EDEBİYAT DÖNEMİ ŞİİRİ

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ŞİİRİ

FECRİ ATİ

MANZUM HİKÂYE

CÜMLENİN ÖGELERİ

11.Sınıf

Türk Dili ve Edebiyatı ŞİİR ÜNİTESİ

Tanzimat - ServetiFünun - Milli Edebiyat Dönemi Şiiri - Cümlelerin Ögeleri

3.Ünite

1860-1895 yılları arasını kapsayan ve Batılı bir anlayışın hakim olduğu edebiyat dönemidir.

Kendi içinde iki farklı dönemde incelenir.

Birinci dönem 1860-1877, ikinci dönem ise 1877 ile 1895 yılları arasını kapsar.

1.DÖNEM TANZİMAT ŞİİRİ ÖZELLİKLERİ

Sanat toplum içindir görüşünü benimsemişlerdir.

Dilde sadeleşmeyi, ölçüde heceyi savundular ama bunu tam olarak uygulamadılar.

Fransız yazarlardan esinlenerek haksızlığa kalemleriyle savaş açtılar.

Divan edebiyatını eleştirdiler, halk edebiyatını savundular; ama bu düşüncelerini eserlerine yansıtamadılar.

Estetik güzellikten çok içeriği ön plana çıkardılar.

1.DÖNEM TANZİMAT ŞİİRİ ÖZELLİKLERİ

Divan şiirinin biçimlerini kullanmışlar fakat içeriği değiştirmişlerdir.

Vatan, millet, hak, hukuk, hürriyet ve meşrutiyet gibi kavramları şiire taşıdılar.

Edebiyatın yanında siyasetle de ilgilendiler, şiiri bir araç olarak gördüler.

Şiirde yaptıkları yenilikler:

- 1) Şiire başlık verdiler.
- 2) Şiirde noktalama işaretlerini kullandılar.
- 3) Şiire yeni içerikler eklemişlerdir.

Bu dönem sanatçıları:

Namık Kemal, Ziya Paşa, Şinasi.

2.DÖNEM TANZİMAT ŞİİRİ ÖZELLİKLERİ

“Sanat için sanat” görüşünü benimsediler.

Siyasi ortamlardan ve devlet yönetiminden uzaklaştılar.

Bireysel konuları ele aldılar.

Birinci kuşak şairlerine göre daha ağır bir dil kullandılar.

Birinci kuşağın mücadeleci kişiliğine karşılık bu devre sanatçıları biraz içe dönük ve uyumlu bir kişiliğe sahiptirler.

Abdülhak Hamit Tarhan, Muallim Naci, Recaizade Mahmut Ekrem

Galatasaray Lisesinde edebiyat öğretmeni olan Recaizade Mahmut Ekrem'in öğrencilerini etkilemesi ve yönlendirmesi sonrasında öğrencileri "Serveti Fünun" topluluğunu oluşturmuştur.

5 yıl ömrü olan bu topluluk, Türk şiirine önemli yenilikler katmıştır.

Şiirdeki beyit hakimiyetine son vererek şiirde konu bütünlüğünü sağlamışlardır.

Batı'dan aldıkları sone, terza-rima gibi yeni şiir biçimlerini kullanmışlardır.

"Sanat için sanat" anlayışıyla yazılmıştır.

Divan nazım biçimi müstezadı bozarak serbest hale getirmişlerdir.

Parnasizm ve sembolizm akımlarından etkilenmişlerdir.

Sembolizmin etkisiyle şiirsel musikiyi sağlamayı amaçlamışlardır.

"Kulak için kafiye" anlayışını benimsemişlerdir.

Şiir dilini oldukça ağır, süslü ve anlaşılmaz hale getirmişlerdir.

Aruz ölçüsü kullanılmıştır.

Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin, Süleyman Nazif

Şiirin anlamdan çok şekil olarak güzel ve ahenkli olmasını, okuyucuya estetik haz vermesi gerektiğini savunan şiir anlayışına “**Saf Şiir**” denilmektedir.

Fransız şair Paul Valery’nin şiir dilini her şeyin üstünde tutmasından etkilenilmiştir.

Saf şiirciler, sanatın bir form (biçim) sorunu olduğunu savunarak şiirin içinde bir anlam aramanın gereksiz olduğunu dile getirmişlerdir.

Şiirde bir fikrin olmasına karşı çıkmış, okurda estetik bir haz oluşturma amaçlanmıştır.

Şiir anlaşılmaq için değil hissedilmek için yazılır.

Sanat sanat içindir anlayışı hakimdir.

Şiirde ahenk, uyak, redife önem verilmiştir.

- Ahmet Haşim
- Yahya Kemal Beyatlı
- Ahmet Hamdi Tanpınar
- Yedi Meşaleciler

Milli Edebiyat, II. Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle kuvvetlenen Türkçülük akımının savunduğu düşüncelerin edebiyat eserleri vasıtasıyla anlatılmaya başlandığı ve 1911-1923 yıllarını kapsayan dönemdir.

Bu şiir anlayışının temelinde Türkçülük fikri yatmaktadır.

Halkın anlayabileceği tarzda sade ve anlaşılır şiirler yazılmıştır.

Türk geleneklerine dayanan Halk Şiiri'nin nazım biçimleri kullanılmaya başlanmıştır.

Şiirlerde hece ölçüsü tercih edilmiştir.

Duygudan ziyade şiirlerde fikir ön plana çıkmıştır.

Şiirin biçimi değil anlamı önemlidir.

Şairler: Ziya Gökalp, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Mehmet Emin Yurdakul

“Beş Hececiler” de milli bir duyarlılıkta şiirler yazmıştır.

Faruk Nafiz Çamlıbel,
Yusuf Ziya Ortaç,
Enis Behiç Koryürek,
Halit Fahri Ozansoy,
Orhan Seyfi Orhon

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ŞİİR

Beş Hececiler Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında millî edebiyat anlayışını yansıtan şiirler yazdılar.

Sade bir Türkçe ve hece ölçüsüyle etkileyici şiirler yazılır.

Anadolu ve Anadolu insanı şiirlerde işlenmiştir.

Destansı söyleyişler, nutuk havası taşıyan didaktik şiirler yazdılar.

Ziya Gökalp, Rıza Tevfik Bölükbaşı, Mehmet Emin Yurdakul

FECRİ ATİ TOPLULUĞU

Servetifünun topluluğu dağıldıktan sonra oluşan boşlukta bazı genç sanatçılar 1909'da Hilal gazetesi matbaasında bir araya gelerek "geleceğin şafağı" anlamına gelen Fecriati topluluğunu oluşturdu.

Sanat görüşlerini bir beyanname (1910) ile ortaya koyan bu topluluk Servetifünun'a tepki olarak doğsa da onların bir taklidi olmuştur.

Türk edebiyatında beyanname yayınlayan ilk topluluktur.

Fecriati şairleri, şiirlerinde ağır, süslü bir dil kullanmışlardır.

Ahmet Hâşim, Emin Bülent, Hamdullah Suphi, Refik Halit, Fuat Köprülü, Yakup Kadri, Faik Ali, İzzet Melih

MANZUM HİKAYE

Yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olayların kişi, zaman ve mekan unsurları çerçevesinde nazım şeklinde yazılmasına "Manzum Hikaye" denir.

Genellikle ders çıkartılabilecek ahlaki, sosyal ve toplumsal konular sıklıkla işlenmiştir.

Şiirlerde olduğu kafiye ve ölçü bulunur.

Verilmek istenen mesajın etkisini artırmak amacıyla hikaye nazım şeklinde yazılır.

Manzum hikayede duygu yoğunluğunu arttırmak için seslenmelere, ses tekrarlarına yer verilir.

En önemli temsilcileri Tevfik Fikret ve Mehmet Akif Ersoy'dur.

CÜMLENİN ÖGELERİ

Cümle Nedir?

Cümle bir yargıyı, durumu, düşüncüyü veya isteği çekimli bir [fiil](#) olarak bildiren kelimeler dizisidir.

Yani herhangi bir yargı bildiren sözcük ya da sözcük grubuna denilmektedir.

➤ *Ben bu akşam geliyorum*

Aynı şekilde sadece “Geliyorum”u ele alırsak bu da tek başına cümledir.

Temel Ögeler

- **Yüklem**
- **Özne**

Yardımcı Ögeler

- **Nesne**
- **Dolaylı Tümleç**
- **Zarf Tümleci**
- **Edat Tümleci**

Cümlelerin Temel Ögeleri

Türkçemizde yer alan cümle mantığına göre olmazsa olmaz iki ögesi olan “Özne ve Yüklem” temel ögeler olarak sınıflandırılmıştır.

1) YÜKLEM

Bir cümlede yapıldığı ifade edilen bir fiili, işi, oluşu, olayı, durumu ve yargıyı bildiren sözcük veya sözcük gruplarına **yüklem** denir.

İfade edilen yargıyı direkt üstüne aldığı için cümlede olmazsa olmaz bir ögedir.

Örnekler

*Sabaha kadar odasında müzik **dinledi**.*

⇒ **Birden fazla sözcükten oluşabilir:**

*Şu an tek isteği **sıcak bir çaydı**.*

2) ÖZNE

Yüklemin cümlede bildirdiği yargıyı, işi, oluşu yapan, durumu üzerine alan kişi ya da varlıklara **özne** denir. (Ne? Kim?)

Örnekler

***Çiğdem**, sabaha kadar sınava **çalıştı**.*

a) Gerçek Özne:

Cümlede işi yapan ya da durumu üzerine alan kişinin-varlığın açıkça belli olduğu yani etken çatılı öznelerdir.

Güvenlik, burada duramayacağımızı **belirtti**.

Yarın okula gelmeyeceğini **söyledi**.

b) Sözde Özne:

Edilgen çatılı cümlelerde karşımıza çıkan sözde öznede, eylemin kim tarafından yapıldığı belli değildir ancak yapılan işten etkilenen bir varlık bulunmaktadır.

Sınıflar bayram için **süslendi**.

Cümlelerin Yardımcı Ögeleri

1) NESNE

Nesne, cümle içinde öznenin yaptığı ifade edilen işten etkilenen ögedir.

Ali, pazardan **elma** **aldı**.

a) Belirtili Nesne

Cümlede yapılan işten etkilenen nesneler, belirtme hal ekleri olan “ı, i, u, ü”yü almışlarsa belirtili olarak isimlendirilir. “**neyi, kimi, nereyi**”

Ağaçlar sonbaharda **yapraklarını** **döküyordu**.

Yüklem: Döküyordu.

Kim döküyordu?: Ağaçlar (Özne)

Neyi döküyordu?: Yapraklarını (Belirtili nesne)

b) Belirtisiz Nesne

Cümlede yer alan nesneler eğer belirtme hal eklerini (ı, i, u, ü) almamışlarsa belirtisiz nesne olarak adlandırılır. (Ne? Kim?)

Örnekler

Selin kahvaltıda **yumurta** **yedi**.

Yüklem: Yedi

Kim: Selin (Özne)

Ne yedi: Yumurta (Belirtisiz nesne)

2) DOLAYLI TÜMLEÇ

Cümle içinde yüklemde belirtilen yargının bulunma, uzaklaşma ve yönelme gibi çeşitli anlamlarda tamamlayan sözcük ya da sözcük gruplarına “Dolaylı Tümleç” denir.

Bu sözcük grupları ancak “-e(a), -de(da), -den(dan)” hal eklerini alarak dolaylı tümleç olabilir.

Kime, neye, nereye (yönelme, yaklaşma, yön)

Saat beşte **Pendik’e geleceğim.**

Kimde, nerede (bulunma, yer)

Özge, **kitaplarını** gelirken **otobüste unuttu.**

Kimden, neden, nereden (ayrılma, uzaklaşma)

Çağlar’ın beklediği haber **Ankara’dan gelmişti.**

3) ZARF TÜMLECİ

Yüklemde belirtilen yargıyı ön, zaman, tarz, sebep, miktar, vasıta ve şart olarak tamamlayan cümledeki sözcüklere ya da sözcük gruplarına zarf tümlecı denir.

Nasıl? Nereye? Ne ile? Kiminle? Ne kadar? Niye? Neden? Niçin? Ne zaman?

Canımın sıkkın olduğu günler **sahile giderim.**

Bugün hava güzel olduğu için **eve yürüyerek geldim.**

4) EDAT TÜMLECİ

Cümle içinde bir yargı bildiren yüklemın “ne ile, kimin ile, hangi amaçla” yapıldığı gösteren sözcüklere ya da sözcük gruplarına “Edat Tümleci” denir.

“ne ile, kimin ile, kimin için, ne için”

O, tüm makalelerini kurşun kalemle yazardı.

Sen, yarışmaya Yeliz’le katılacaksın.

Cümlelerin Öğeleri Konu Anlatımı

Aşağıdaki Bağlantılardan "Türk Dili ve Edebiyatı" Ders Konularına, Etkileşimli Notlara ve Dosyalara

⇒ Türkçe Ders Konuları

⇒ Edebiyat Ders Konuları

⇒ TYT Türkçe Konuları

⇒ AYT Edebiyat Konuları

⇒ 9. Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 10.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 11.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ 12.Sınıf Edebiyat Notları

⇒ Öğretmen Dosyaları